

К у ш - а ж ы
көөр дээ

Волгоград область, СЭКП.
ин XXII съездин аттыг Вол-
гын уулг гидроэлектростан-
цияны ажыгаалга кииргенде
өр бо чылын 25 чыл бээр,
олга-Каманың шавкын суг-
г черинде ол станцияны
түзү 25 миллион киловатт
кып турар. Станция аялы-
п эгелзден бээр быжыг

салып турар.
Айы-жеретик чедикши-
ниг батурун хамыктың мур-
дды ком
ц шимчээ

СЭТА-ның корр.

м у н и с т и г

икениң 25

ниң куш-ажмадың бұдүрүгези
 ден бедик атты эдлер турар.
 Гидроэлектростанцияның 146
 ажал-ишчилери ордисер боа,
 аш медалдар-биле шаңнат-
 ал, 25 ажалдакчалар СССР-
 ниң энергетиказының болгаш
 электростанциязының тер-
 ниңи атты эдлер турар.

СЭКІЛ-ниң XXII сөзизин

Бистинг ажыл-агыйжы механи-
дец дески чоруктун негеделзи б.
Мону канчаар чедип алырының
дыр. Ажылчын коллективтерге
ылга-чурумун быгылгдары дэг-
жилерин, ажыл-амырдалын, ч.
партия болгаш чазактын хун бу-

живистен эреңгей эвес, а
доктаалда илереттинген.
руктарын база айтып каан-
яныры, күш-ажылдын са-
е-ле биистернин, совет ки-
гай чорун бедир дээш,
де сагыш салып турары ол

Партия болгаш чазактын күш-ажылдын сагылга-чурумун моон-даа сонгаар быжыглаарынче угландыр ап чорудуп турар хемчеглерин бистин чангыс суур чурттугларымыс изиг чүүадузгунуп, чангыс эп-сеткил-биле деткин турар.

Бистия ажил-айылды механизмисттен эреңгй әвес, а
дәңдесі чоруктун негердеси бо доктаалда илереттинген.
Мону каацар чедип алмырын орутарып база айтып каан-
дыр. Ажылын коллективтерге дааныры, куш-ажымдын са-
гылга-чурумун быжыггаары дөргө-ле бистерини, совет ки-
жилерин, ажыл-амыдыралын, чаатга чоруун белдер дээш,
партия болгаш чакатык хуи буруде сагыш салып турары ол

A black and white photograph of four women standing outdoors, smiling and holding large bundles of harvested tobacco leaves. They are wearing traditional headwraps and light-colored clothing. The background shows a field and a fence.

ССРЭ-ний составыг Тыва-
ныг киргенин бээр 40 хар-
лаар байрлалын утгуштур
коллектив бүрүзүн чоруду-
тур ажилд баг. Бистин Ал-

профвилел, комсомол органи-
зациялары болгаш Торгалы
көдээ Советиниң куускому өв-
рүп четтиргенинисти илердил-
мезигини мөөн.

«Ада-чурттуу дайынынга киржил чоразы эки турачылар-
ның чуруктарын көжүп болуу»

дан бо чырык-чаагай, тодуг
догаа, эртем-билиглиг уега че
дир чечектелип келгенин ко

ЧУРУНТАРДА: Барымы-Хемчин районда «Барлым» совхозтуң ногаажылар бригаданың бригадирин Анатолий Александрович Тё (адаанда) болгаш ногаа естүрүкчүлери, мурнакчы ажилчынар Мадан-Хаай Көк, Саая Хирпиг, Хомушку Алдын-кыс, Елена Хомушку (солагай таладан).
Ш. КУУЛАРНЫҢ фотолары.

Кожавыс аны-дунма-Моол
Арат Республикаже чоокта
чаа 30 кижы турисчи аян-чо-
рук кылып чорааш келдиныс.

Улаан-Батор хоорайдаг элээн
йракта турар чайгы турисчи
баазалар «Терелиж» болгаш
«Хар-Хорин» деп черлерге-даа
дыштандыныс.

Наймыслздын хөгжүм-шин театрынга МАР-ның кызыгаар шериг округунун концертин дүгү сонургал-биле көрдү.

О. КАРА-САЛ,
Чөөн-Хемчик район.

_____

нолдогдот обьект СЭКП, ХХП сүеэдийн аты Водный уулу гидроэлектростанцияны ажыгалга кнргенден бр чылын 25 чм бозур. Олга-Камань шалкын сугур чериде ол станцияны кузуу 25 миллион киловатт кын турар. Станция ажыл-иш азелуенден бозр быжык курушту, найырдык, бедик мергезиди жеккунгунерин уулу коллектив тургустунган, ГЭС-ке техниктын хой чаа шиптирлер чедин азданган. Коммунист кун-ажылдын бантайгы бригадалары мнчаарда аныяк коллективке тургустунган. А 1971 чылдан бозр ол коллектив коммунист кун-ажылдын бадургаган дел бедик аты эйлен турар. Гидроэлектростанцияны 146 ажыл-ишчилери олдерен баш медальдар-биле шийнаткан, 25 ажылдакчылар ССР-нин энергетиказын болгаш электростанциянын тер-пиния аты эйлен турар. СЭКП, ХХП сүеэдийн атгы болганын гидроэлектростанцияны ажыгалга кнргенден бозр ол станция 25 миллион киловатт-шак элек тронергияны ажыгалган дуген. Килловатт-шак энергияны бот-унек болгусуеде 0,1 копейк ама турар. Станция туудууга дугрен чарымдалдар бр арг

тада беш катип ажыр дедир
иттиген.

ГЭС-тин коллективинде дорт
жыгын бирээ-ле—СЭКП
жыгуну. Күш-ажымды ком-
мунист өзү-бизге чыгар дээр
чарашкындык 25 жылдан
дар болдурган хураагелерин
лектик чешиминын күү-
дүн туруп. Күш-ажымды
ыла-чурумун, организа-
цияны улам-на белдирин,
тулга болгон ажалда эн-
тиге негелесин күтсели-
рин энергетик министрия
Самыла-чурумун минт-
кен-даа ажалдыкын кым кол-
тивте кичинедей чок ар-
тырбай туруп.

НУРУКТА: СЭКП-нин XXII
сидиз атыгы Волгама гир-
еозлектростанциясы.

КОТЛЯКОВТУН фотозу.

ың өөрүшкү-дур.
 ың эмнегеге улус калкын
 ыңжиткеш, эмчилерге чыгыч-
 ыңчак сестерин илестекш
 ыңлаар. Бодуң хууду
 ыңын одурууга катчып,
 ыңныг эмчилерге четтирге-
 ыңын илестин, ажилыңа
 ыңаа чыгышкыниерин, кан
 ыңдыкышылды кылыңис.
 Д. ООРЖАК.
 Өвүр район.

ЗӨКП Т-Кнын май (1982 ч.) Кызуумзун шийитирялери
ылдыралга боттандарын даш, Кызыл районда «Кок-Тей»
жолун ажил-ишчилери пуудургу аймакдан турар. Оларон
огу беш чылымг ушкү чылымын плаынмг оналдыраларын
паш социалисттик худалазгелерин хуусаа бетине долдур-
гаш ажил кууседир даш социалисттик чарышты улам
дартканнар.

Совхозтун ажил-ишчилери бу чылын курунеге 700 тонна
элтин садарын плаунап турган. Ук лан сентябрьга бирге
чедир 106 уш куусетини аш курунеге 744 тонна аш
дукааттыган. Буш аштыч куушкенине хей-аш кирге
кок-тейжлор, бутанын арга-шывезин еренип, бар куу-
завырлары санал көргеш, тил ушывезин еренип, мал 30
тонна элтин курунеге садарын шийитиряленин. Олар бу
чишкенин Совет Тыванын 40 тил оюнга тураскадып бу
радалар.

3. СОЯН.

Р-БИЛЕ У

ЖУРНАЛЫ

ЫШКЫН

Ымалың жогжум-шин теат-
мын хоочун артистери-быде
итаныкчыларын жура-
ишкын кекезин организас-
эртирерине бол-тывин
урач чуудуа илдепкейг
жикизи Бүтү-зөпөлдин
ын чуу көрүлдезин (1975
ла) болгаш Владивостокка
ынчун номчукулар кон-
гузуун лауреады, хөөмөй-
ит жашын чүүсөжикчи
Мар-ол, бол-тынгыр
истер Алексалра Сым-
култура жымалыкчы
ыл Ооржак олар илдеп-
киршиенер.

оочун артистерге солун

Алло! Алло?
Эгнүүн дугуйндаа чутгаа эгнүүн номчууку догаан билин
тыл бээр. Ол шийнал-
тай хөрөөс ол! Кажан,
чогаатгааны билин алик-
жи болза, «Всё о теле-
фон» ном бар, оюу сурал-
гүй, хүмүүс хэсээр нийлж мөн,
эртэмдөөр буунигч-
лаураг болно. Мичлаажон
дугаа догш шалын теле-
фоник кааа, тааржмо
Ол телефоннарыг мугей-
лүүтүү эхлээд, биек
сээр болза, оюу танимла-
сар чутгаалаарыг каймж
аарин-даа тийппай бээр
бие,
Алло!.. Алло?
Галиг-даг эт ол. Дэнзэлийн

Мал кежэ «Үш-Беллар» ку-
тка «Аржаан» клуун ды-
мьыкчылар чарлаан шактын
урунда-ла долдур олуруп-
бодуун мурунуга салган со-
рулгаларының дугайын чым-
ланнарга чуталаан.
Театрның артистеринин
Совет Тываның 40 чыл оюнга
уткуштур бодуун чогадыкчы
планингар чымланнарга со-
нуургады чуталаан.

Тываның көгүжү-шин теат-
рынң хоочун артистери-биле
дыштаныкчыларынң ужура-
жымшын кежээринң организ-

[illegible]

жээгжүүлж тунцаралдаа хоорондын артисттер бот-тыгмал урлан чүүл киргүүлснэри-биле кады ороон программалар конфертиртүгүскөнөр. Аляза Р. Келлсбилалда бижээни «Авам...», «Сылдыс», «Аяк шая», «Ирриг Тыва», «Диям сал...» эзэш оослаа ирларин үстүкөл. Ол үстүкөл «Чүрүзмүс», «Кырыа-даа чыгыл» деп ирларин Максиминизук мрларгаа көрүктүлүр-кат-кат дилеп турганын, ол соолаа «Саанын биле байбейер», «Чөөкстел-зе. Сын» деп ирларин Кара-мын Максим Минуктар кады өсөдирге чыгланган сеткил

урттарының бел-тыямы-
уран чүгүлдү илдепкей-
жикчине. Бүгү-эңселдин
чүд көрүлүшине (1975
ла) болган Владивостокка
уран почмчукулар кон-
зузун лауреады, хөмөй-
т жайрыны чүсүлүшине
Мар.оо. бел-тыямын
тест Александр Сары-
культура жамалжакчы-
ыл Ооржак олар илдеп-
жикчинеер.

очуру артистерге солун
райымын дээш өөрүт
артегине итердин, ба-
жыкчыларга дыштар-
уларга өл-балды чөкөстө-
туусканы-биле ук кемеэ
туулга.

дир мин бар, ою сурагын
сүмөлсөөр нийк мөн,
эртөнцдөөр бууягч-ла
турган боор. Мчлааажон
биске нагш шатныг теле-
газ биске нагш тааржа
Ол телефончын музей-
тунд аялгаш, биске
газ болж, хувч таллас
аар чугаагарын саймын
аар-даа тыппайн баар
бие,
Алло!.. Алло!
галыг-ла эт ол Дамжаан
саймын деп-да алгай-ла
тутан, ортуунда ты-
ны хам долгай оотан
а, сагыш-ла. Кайда-чуд
хэрэгтэний танимлын
алливин, сөөч чагыр-

Б. БАРБА.	Лайланын эзэс дүүшүүн-дээ	атаагын болгай-ла)	чалбарыас туур.	болза хоржон- долоо	чангыс нөмөр алар, амыр-ла.	долгааш тий гш. Азэр? Азэр?	С. МИНТОН

Өөрөйдилге талазы-биле немелде плавзирлери өөрөйни турари бот-өөрөйдилге болгаш келээки ортумак өөрөйдилге программаларын талазы-биле өрөзи чок, мурунуку экзаменер сессияларынга кирген эртемниери долчуу-биле дужааган, ычнагаш өөрөйдилге черинде дараазынын эртемнири дужаары-биле келдирткенер атыр. Өөрөйдилге программаны чедикшиинини-биле мүсөөдери дөргө, дужааза чогуур экзамен, зачеттар, хм-

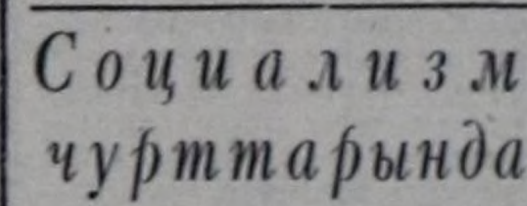
С. ДОРСАТ,
юрис.

ТАЙБЫН ХЕРЭЭНГЕ ШЫНЧЫ ЧОРУК

наш Вьетнам Социалистик Республикасынын автомобиль тудучуларынын деп каттыштырган кыды аймада калганынын чагалы урунелиндир — деп, заводдун директору Ла Ван Тхун чыгаанды. Автобука 46 кизи озгар кыдыр бузду. Оон кол буагушт шыныры—ажы-лаарында эптин, быжмы шынарым, каным-да берге оруртага чоруп шыады. Совет Эвилелинин болгаш социалистик оксе-даа чурттарынын автомобиль буауруде-ри-биле ол заводтун коллективин сырый харызаалам болуп турарын директор онзаан демедеген.

[illegible]

(CETA).

Пассажи́рлер аргыштыра-
рынга таарыштыр кылдырган
чаа машина—Герман Демок-
раттыг Республиканын бол

ЧУРУКТА: Финляндияда

келген аалчыларын Ярославль- талазында — делегациянын Раймо Иласкиви.

ТРИПОЛИ. (СЭТА). Америк болгаш француз шериг-лерин Ливаниян дод-доруан уладуерин Ливия революция-зынч уадруткуучу М. Каддафи иргез. Араб куртуртны кургуне башчыларында ол чага чоруткан болгаш Америк, Франция, Великобритания, Италиябын дестини эвез, ха-ры-даа агрессиян болгаш алуручук чоруктуу чепсэ бо-луп турар деп айтканы. Лива-ниян мусулман куртукчал-ларынга болгаш национал-патриоттуг кургунерге ууш-чарлатканын айкын, оло-ло-ло кургунерге уушчулар угал-ган турган болгаш шийтирил-гиз эсемеглерин алмырчы араб кургуерлерин башчыла-ныр М. Каддафи кыйгырган.

Бүгү улустарың бот-башкартың эргезин камгадаары, оске күрүндөйерин ишткин херектерин холгаарал, киришпезин, чурттар аразыма бүгү чөрүлдээлери болгаш маргылдаалы айтырмалары

сыз өркүгүнү гүлдөргө
лашакан гөсөргө К. Ур
өлүрткөн. Испан арг
амыктагы-биле
алдыр куудум бедарин
бидимес кийилер келүш
кылгаш, губернаторну
автомобилине үш талдан
боолон. Оң чолачыгы биле
камагалкычы база өлүм.
Шенин-фашисттер өзү-чүрүм.

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Чикагода профсоюзлалың активизиз Рудн Лозанон каржы-из-биле өлүргени барыын эскерип политикти күштеген болган. Бул элчиле кич-херек үлүгүлүгини түмүш болган. Оу дугайын америка парладганы сан-фактылары херечиле тпав.

Лозанону өлүргөн дээрш буруудаттырып турар. Г. Эскабораны Чикагогону полициясы тудуп хоругданын «Чикаго трибун» солун бижээ. Профессорлел активциян июнь 8-те бодууну бажманияга олурда билдимес кижжи боолаан. Полиция ол кижжи тудуп алар-даа боо, ошу хастаны. Лозанону араатаны-биле өлүр-бар биялгын теде «Чикаго трибун» солун дымчаткан. «Чикаго сая-тайы» солун ол шаны тус черини өлүрүчү организацияныын баштыгына азаан деп бижип турар.

Профессорлел уаартукчуныг удуу ханын үгүддесини кычыгарык бөлүктөрүнн куткушкуну-биле болон дээрин Чикагогону хой-интиниз демдегледип турар.

ИГ ДЕМИСЕЖИИШКИН

ЧУРУКТА: тудугжуларный Лизага болгаң удурланышыккың чыскаалының үе-
зинде. СЭТА-нын фотохрониказы.

СЭТА-нын фотохрониказы.

ЧЕТВЕРГТЕ - ДӨРТ ИЙИС

КАЛУГА. (СЭТА). Москва чурттуг Шашовтарның ағбүлөзү четверг хүнүндө у ас-кеңикит болгон: Евгений Николаевна дөрт ийис уругарлы бооман. Кажан ижининг турда, оңг эмчилер: «Силеринг ағбүлөкүз ас-кеңикити маһал тур ийистер төртүттүрн хире-дир» деп чугалалаанар. А Евгений Николаевна шолууг зүрөвээн болгаш Калуга хоорайның чоғунда Большие Нозлы деп суурда төрөлдөкө өө шөөлөп чөдө берген. Эмчилеринг чугалааныз ыһап шын болгон: Калуганың жугла багышыңа Е. Н. Шашова дөрт ийис уругарлы боомужан. В-бүлөңгү б тайгы уруу ийи харыыг Юлияга чангыс-ла хүн дөрт дүмалдар немешен.

Ш Ы Н

